

МОЛОДІЖНИЙ КОНТЕНТ

**СЛОВНИК КОМП'ЮТЕРНОГО СЛЕНГУ:
ПРОБЛЕМИ УКЛАДАННЯ ТА РЕДАКЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

Автор: Берест Роман Вікторович

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Комп'ютерний сленг: особливості виникнення та функціонування	5
1.1. Комп'ютерний сленг як об'єкт досліджень в сучасній науці	5
1.2. Способи творення комп'ютерного сленгу	9
1.3. Особливості функціонування комп'ютерного сленгу в різних стилях української мови	11
Розділ 2. Сучасні мовні словники: сучасні тенденції та особливості підготовки	15
2.1. Сучасні тенденції у виданні мовних словників	15
2.2. Аналіз способів творення лексики словника комп'ютерного сленгу	18
2.3. Особливості упорядкування словника сучасного комп'ютерного сленгу	25
Висновки	29
Список використаних джерел.....	31

ВСТУП

Необхідність технологій, що забезпечували б змогу віддаленого і водночас швидкого спілкування стала зрозумілою ще з появою перших портативних комп'ютерів у побуті людини. Коли таке явище стало буденним, а електронні обчислювальні машини почали застосовувати в усіх сферах життя людини, виникла потреба у компактності та зручності комунікації не лише у соціальних мережах чи відеоблогах, а й для професійного мовлення. Так почав формуватися комп'ютерний сленг: ряди скорочень, новоутворень, абревіатур, лексичних сполучень, фразеологізмів та символів. Цей процес характерний постійним поповненням його складових у зв'язку зі стрімким розвитком технологій, модернізації роботи з ПК, а отже, постійним збагаченням лексемами. Протилежним словотворенню є процес нівеляції, який стосується комп'ютерного сленгу такою ж мірою, що збільшує попит на словники, такого напрямку.

Актуальність роботи зумовлені відсутністю словників комп'ютерного сленгу, тобто вузькоспеціалізованих довідкових видань, що пояснювали б значення сленгової одиниці та давали короткий коментар щодо її походження. В межах наукової роботи укладено «Словник сучасного комп'ютерного сленгу», який містить 263 лексеми (враховуючи модифікації кожної), 43 стійкі словосполучення, 4 сталі вислови та 12 абревіатур, що трапляються у мовленні. Довідкове видання такої спеціалізації, функціонуючи у друкованому та електронному варіанті, буде джерелом інформації для дослідників і носіїв комп'ютерного сленгу та не втратить актуальності через певний проміжок часу, коли сленг, характерний цьому етапу розвитку, вийде із загального вживання.

Основним завданням роботи є укладання словника комп'ютерного сленгу, що містить інформацію про слово, словосполучення, фразеологізм чи абревіатуру, дає короткий коментар про походження лінгвоодиниці, пояснює її та наводить приклад у реченні із різних джерел функціонування сленгу.

Об'єктом дослідження є лексика комп'ютерного сленгу. Предметом дослідження є особливості укладання та редакційної підготовки словника сленгової лексики.

При виконанні наукової роботи застосовано низку методів дослідження, зокрема: описовий (у роботі зібрано та описано приклади комп'ютерного сленгу та його використання у різних стилях української мови), типологічний (усі лексичні одиниці комп'ютерного сленгу класифіковано за способом утворення, ареалом поширення, джерелами знаходження та лексичним значенням), емпіричний (проаналізовано мовлення у електронних публікаціях, форумах, чатах, у художніх перекладних фільмах та художніх книгах, розмовному стилі мови та зібрано відповідні матеріали для укладання словника), історіографічний (розглянуто концепції укладання словників схожого змісту та на їхній основі вироблено власну).

Мета наукової роботи — дослідити комп'ютерний сленг як соціальний діалект української мови та укласти перший українськомовний словник комп'ютерного сленгу.

Основними завданнями роботи є:

- зібрати достатню кількість сленгових одиниць для укладання словника;
- сформулювати визначення для сленгових одиниць, проілюструвати їх прикладами з різних видів літератури та усного мовлення;
- відтворити основні тенденції творення комп'ютерного сленгу, описати його зв'язок з літературною мовою та загальним сленгом; навести аргументи щодо правильності розмежування понять сленг-жаргон-арго;
- дослідити етимологію та окреслити ареал вживання сленгових одиниць;
- вивчити основні тенденції щодо укладання та редакторсько-видавничої підготовки сучасних словників;
- створити концепцію словника комп'ютерного сленгу.

Наукова робота складається зі вступу, двох розділів основної частини та списку використаних джерел. Додатком до роботи подано оригінал-макет укладеного «Словника комп'ютерного сленгу».

РОЗДІЛ 1

КОМП'ЮТЕРНИЙ СЛЕНГ:

ОСОБЛИВОСТІ ВИНИКНЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ

1.1. Комп'ютерний сленг як об'єкт досліджень в сучасній науці

«Енциклопедія українознавства» містить таке визначення сленгу: «Сленг — це стиль мови, що посідає місце протилежне занадто формальній, офіційній мові. Він займає межові позиції на шкалі можливих засобів мовного спілкування й охоплює різні форми мови, за допомогою яких люди ототожнюють себе з певними соціальними угрупованнями, починаючи з дітей, бізнесменів, хакерів і закінчуючи злочинцями, алкоголіками та наркоманами» [16, с. 216]. Україномовний сленг функціонує здебільшого в розмовному, художньому та публіцистичному стилях української мови. У розмовному мовленні сленг найчастіше використовується для вираження суб'єктивної думки щодо якого-небудь предмета чи явища, часто надаючи їм емоційного забарвлення. У передмові до словника Лесі Ставицької можна прочитати твердження, що сленг використовується для стилізації тексту під розмовне мовлення та для повного відображення особливостей мови та характеру персонажа. Це пояснює використання сленгу у перекладних чи українських фільмах та книгах [36, с. 5]. Використання сленгу у ЗМК часто пов'язане з тим, що об'єктом огляду ЗМІ або реклами стають нові технології, що з'явилися у англійській мові середовищі та не мають відповідників у літературній мові.

Раніше сленг маркувався лише негативними позначеннями, він асоціювався з тими соціальними угрупованнями, які часто є самостійними, далекими від «звичайного» соціуму, через що і набув неприємного відтінку. Отже, якщо ще декілька років тому сленг оцінювали як мову, яка відділяє «високе» від «низького», то зараз, із зміною в ментальності людини, слово «сленг» свій негативний відтінок втратило і частіше асоціюється з молоддю, її «незрозумілою» старшому поколінню мовою. Сленг, пов'язаний з

технологіями, дуже різноманітний. Можна виокремити мову летсплеїнгу, відеоблогінгу, мову програмістів та мову форумів чи чатів. Проте усі ці поняття стосуються електронної машини — комп'ютера, а отже, загалом їх можна об'єднати в один соціальний діалект — комп'ютерний сленг. Зокрема, дослідниця Юлія Заремблюк зазначає: «У сучасному світі дуже поширеним є комп'ютерний сленг — своєрідна „мова”, що виникла з появою електронно-обчислювальних машин. З розвитком ЕОМ в Україні теж почала зароджуватися специфічна мова, якою спілкуються програмісти. Порівняно молодий вік спеціалістів, які працюють у цій галузі, популярність комп'ютерів та інтернету в молодіжному середовищі визначили моду на комп'ютерний сленг серед користувачів всесвітньої мережі. Знання сленгу, який молодь дуже часто використовує під час спілкування в електронних комунікаціях, допомагає уникнути численних непорозумінь. Серед школярів та геймерів популярний *Leet* або *leet speak* — різновид сленгу, дуже поширеного в онлайн іграх, для якого характерна повна або часткова заміна літер у словах цифрами та псевдографікою. *Leet* не призначений для усної мови, лише для писемної. Він є невід'ємним складником інтернет-культури і набуває повноцінного статусу віртуального сленгу» [18, с. 1].

Основою огляду досліджень з цієї теми є автореферати дисертацій, наукові статті, тема яких є дотичною темі комп'ютерного сленгу. Не зважаючи на той факт, що дослідження українського загального сленгу (і дотичних йому аргю та жаргону) досягнуло високого рівня, про що свідчить не один повноцінний словник із цієї теми, досліджень цього соціального діалекту зовсім мало. Одним із найвагоміших досліджень варто вважати дисертацію Ірини Щур: «Українськомовний комп'ютерний сленг: формування і функціонування» (2006) [44]. У дослідженні авторка надала доволі багато прикладів лексичних одиниць, приналежних комп'ютерному сленгу та визначила основні тенденції його творення. На сьогодні більшість лексем, наведених у дослідженні, є застарілими для сучасності і не жививаються у живому мовленні.

Однією із фундаментальних для комп'ютерного сленгу праць є стаття Христини Федорович із назвою «Особливості комп'ютерного сленгу в національному університеті „Острозька Академія”» [39]. Авторка дослідила мовлення студентів, головних носіїв сленгу, у тогочасному етапі його творення. У статті «Комп'ютерний сленг як форма молодіжного спілкування» Лариси Ярощук [45] основною цінністю є інформація про передумови та способи виникнення комп'ютерного сленгу та його розмежування із молодіжним сленгом. У праці Іванни Близнюк:

«Структурно-семантична характеристика українського жаргону» [5] досліджено вплив англійської мови на формування комп'ютерного сленгу. Олена Медвідь у статті «Комп'ютерний сленг» [26] описала вплив розвитку нових технологій на виникнення та функціонування комп'ютерного сленгу. Ця робота завершує низку відносно сучасних, вагомих для упорядкування власного словника, досліджень. Емпіричний матеріал, зібраний й опублікований у попередніх дослідників, не є актуальним для нашого словника сучасного комп'ютерного сленгу, адже сленг може змінюватись у одному середовищі навіть упродовж року.

Процес укладання словника комп'ютерного сленгу потребує аналізу різноманітних джерел, де сленг найчастіше вживається. Якщо у форумах, чатах і розмовному мовленні сленгові слова трапляються доволі часто (що полегшує процес спілкування) та їх легко ідентифікувати, то у журналістських статтях чи у відеоблогах побутує не лише сленгова, а й жаргонна лексика чи арго, що інколи відрізняються низкою лексем, які можна зарахувати швидше до професіоналізмів ніж до сленгових одиниць. Так виникає питання про визначення слів та стійких сполук притаманних сленговій лексиці та їх розмежування із відповідними жаргонізмами та арго.

Варто розпочати з того, що об'єктом масового та інтенсивного дослідження сленг є доволі недавно, причиною чого стали численні політичні та соціальні чинники. Україномовний сленг, під впливом радянської ідеології, протягом довгого часу вважався зайвим соціолектом, який лише

засмічує мову і не має права на існування. Уже з отриманням Україною незалежності, це явище зацікавило мовознавців та отримало заслужену увагу. У ХХІ столітті не лише укладено словники сленгу, а й з'явилися дослідження усіх соціальних діалектів української мови та їх розмежування. Саме потреба у цьому розподілі стала причиною численних дискусій між мовознавцями, які не вщухають і досі.

У монографії В. Балабіна «Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу» зазначено: «Навряд чи в лінгвістиці існує ще одне таке нечітко й неоднозначно визначене явище, як сленг» [4, с. 58]. Проаналізувавши думки різних лінгвістів щодо розмежування понять сленгу, жаргону та арго, базуємося на думці Л. Ставицької, висловленій у праці «Український жаргон. Словник» про відсутність чітких меж між соціальними діалектами: «До свого складу сленг інкорпорує арго, групові та інші соціальні жаргонізми, некодифіковану розмовну мову, вульгаризми, неологізми, чужомовні запозичення, територіальні діалектизми» [36, с. 9].

У нашому словнику зафіксовано такі слова, як «апгрейд», «лінк», «прев'ю», які можна класифікувати також як і жаргонізми та «Віста», «геймер», «летсплей» які, своєю чергою, дотичні до поняття арго. Ці поняття, згідно з нашим переконанням, належать двом соціальним діалектам, оскільки межа між цими діалектами є нечітка. Сленг без домішки арго чи жаргону можна виділити лише за іронічним та інколи вульгарним характером, надзвичайною вразливістю до процесів нівеляції і словотворення та активним вживанням серед молоді. Багато з лексем які помилково відносять лише до сленгу є також і жаргонізмами чи арго. Приналежність комп'ютерному сленгу англійської термінології, що перейнялась українською мовою з модифікаціями чи без них та неологізмів, утворення яких часто пов'язане з виникненням нових технологій, унеможлиблює укладання словника лише з лінгвоодиниць приналежних до сленгу, що стало б причиною його необширності та неповноти.

1.2. Способи творення комп'ютерного сленгу

Чіткої класифікації комп'ютерного сленгу немає, кожен дослідник створює таке розмежування, яке найбільше йому імпонує. Джерел утворення сленгу є досить багато, а оскільки комп'ютерний сленг тісно зв'язаний із англійською мовою — спектр способів модифікації його лексем є надзвичайно широким. Наприклад, Лариса Ярощук класифікує лексеми, приналежні комп'ютерному сленгу за тематичною ознакою: 1) слова для позначення апаратного та програмного забезпечення комп'ютера; 2) найменування фірм, що виготовляють апаратне і програмне забезпечення; 3) назви антивірусних програм; 4) слова на позначення людей, які працюють у сфері комп'ютерних технологій; 5) слова на позначення дій; 6) слова, що супроводжують процес роботи користувача з комп'ютером; 7) слова оцінного змісту [45, с. 2–3]. Ірина Щур виокремлює такі способи формування сленгових одиниць: 1) запозичені з англійської мови, часто перероблені або навмисно покручені: англійське слово *crack* (розколювати) стає дієсловом *крекнути* (або в жартівливому звучанні *крякнути*); 2) усічені слова: *комп* (замість комп'ютер), *проги* (замість програми), *вінди* (програма Windows); 3) переосмислення загальноживаних слів і створення на їх основі лексичних одиниць із подвійним змістом: *квакати* — грати в комп'ютерну гру *Quake* [43, с. 1].

Власний аналіз емпіричного матеріалу довів, що найбільша кількість сленгових одиниць мають змішаний тип творення. Це свідчить про перехід лексемою кількох етапів творення, у кожному з яких лексема була самостійною сленговою одиницею. Сучасному комп'ютерному сленгу найхарактернішими є такі способи творення: сленгові одиниці англомовного, російськомовного та голландськомовного способу творення, які перейнялись українською мовою зберігши фонетичну структуру, сленгові одиниці асоціативного способу творення, творення способом співзвучності, творення способом модифікації (усічення закінчення чи початку, зіставлення,

стягнення, повної або подвійної модифікації) або, сленгові одиниці змішаного способу творення, згадані вище.

Також сленговий потенціал української мови можна класифікувати за функціонуванням в різних її стилях. Розмовному, художньому та публіцистичному стилю притаманні власні сленгові одиниці, хоча схилиємося до думки, що розмежування не є надто чітким і радше дозволяє виокремити основні тенденції функціонування комп'ютерного сленгу у різних сферах його вживання та описати причину цього вживання.

Також важливо згадати, що багато сленгових одиниць походить від власних назв: ігор, програм, компаній-виробників комп'ютерної техніки, антивірусів, операційних систем тощо. До того ж комп'ютерному сленгу характерним є обмін лексемами та синтаксисом із сленгом загальним та навіть літературною мовою.

Каналом між комп'ютерним сленгом та літературною мовою є засоби масової інформації, які, використовуючи сленг через нестачу відповідників, для ідентифікації заданої теми чи створення емоційного впливу на читача, поширюють його навіть серед користувачів, які не є його носіями. Такий процес виштовхує з мовлення аудиторії ЗМІ літературні відповідники, поступово замінюючи їх на нові, що до того ж є інстинктивною потребою людини. Перехід з комп'ютерного сленгу в загальний мотивований, у більшості, художніми книгами та фільмами, де обидва варіанти сленгу використовуються для привернення уваги аудиторії та вираженні характеру героя. Як у першому, так і у другому випадках цей процес завжди є двостороннім, адже комп'ютерному сленгу також властиво запозичувати слова зі сленгу загального та літературної мови. Прикладом цього є не тільки слова асоціативного способу творення та творення способом співзвучності, а особливо сленгізми змішаної модифікації, як от слово «донат», яке мало практично те ж значення, ще при його виникненні, але з появою комп'ютерних технологій стало сленговим.

1.3. Особливості функціонування комп'ютерного сленгу в різних стилях української мови

Комп'ютерний сленг української мови використовується з метою надання мовленню емоційного забарвлення, вираження суб'єктивного ставлення до предмета чи явища, створення індивідуального образу художнього героя або ж через відсутність відповідників у літературній мові. У кожному зі стилів сленг функціонує по-різному, а також відрізняється власним набором лексичних чи синтаксичних одиниць, які найчастіше трапляються у притаманних йому текстах. Для укладання словника використано такі основні джерела побутування комп'ютерного сленгу: форуми, інформаційні портали, розмовне мовлення, блоги (техноблоги, відеоблоги, летсплеїнг, влоги, інстаблоги), чати у соціальних мережах, ігрові портали, чати у онлайн-іграх, художня перекладна та українськомовна література, художні перекладні та українськомовні фільми, електронні періодичні видання, рекламні повідомлення та ін.

Комп'ютерний сленг у функціонуванні розмовного стилю мовлення можна класифікувати за такими ознаками: 1) комп'ютерний сленг у мові летсплеїнгу (*тренд у світі відеоігор, жанр інтернет-серіалів, в яких гравці публікують і коментують свій ігровий процес*) та відеоблогінгу; 2) комп'ютерний сленг у писемному мовленні користувачів форумів та соціальних мереж; 3) комп'ютерний сленг у розмовному мовленні. Кожна з цих сфер вживання має набір одиниць комп'ютерного сленгу, що об'єднуються за їхнім лексичним значенням, поняттям, що означає певні матеріальні чи абстрактні явища чи предмета, ігровий процес тощо. Лексичний запас комп'ютерного сленгу в летсплеїнгу характеризується великою кількістю слів іншомовного походження, часто таких, що піддалися процесу модифікації та підлаштування під зручну для вимови форму носія української мови. Такі слова як *волюм, каст, скрімер, скрімак, дамаг, скіл, нуб, крафт, лут, перк, хедшот, дабл кіл, флагман, лаг* увійшли в мову

завдяки використанню ліцензійних ігор із англійською (здебільшого) озвученням. Вони повністю відповідають звучанню і значенню слів іншої мови. Лексичний запас комп'ютерного сленгу в мові відеоблогінгу схожий за способом утворення та характеризується великою кількістю слів утворених способом модифікації. Такі слова як *стрім*, *патч* увійшли в мову завдяки переносу слів з однієї мови в іншу і відрізняються лише в писемному мовленні. Комп'ютерний сленг у писемному мовленні користувачів форумів та соціальних мереж складається, здебільшого, з слів, що позначають складові частини комунікаційного процесу чи слів, що позначають назви функціональних частин соціальних мереж. Цьому виду комп'ютерного сленгу належать багато лексем модифікаційного способу творення. Слова *хештег печатати*, *скрін*, *лайк*, *дизлай*, *вайн*, *скетч* є прикладами слів іншомовного походження, що цілком перейняли вимову.

Комп'ютерний сленг у розмовному мовленні характеризується невимушеністю, великою кількістю лексем асоціативного способу творення та способу творення способом співзвучності. Слова цього виду утворені для полегшення у вимові та формуванні нетрадиційного мовлення, що характерне для сленгу загалом. Слова та словосполучення *вбивати акумулятор*, *клікати*, *цикати*, *хрестик*, *гальмування комп'ютера*, *екран*, *висне комп'ютер* маркують непрофесійність та некомпетентність, зумисну чи інстинктивну, що утворилась у побуті. Ці слова відтворюють пряме відображення звуків (*клікати*, *цикати*), предметів (*хрестик*, *екран*), процесів (*вбивати акумулятор*, *гальмування комп'ютера*, *висне комп'ютер*).

Іноді, для зацікавлення до перегляду фільму, серіалу чи прочитання книги більшою аудиторією, режисери та автори наповнюють лексичний склад праці сленгом, що робить мовлення персонажів більш схожим до реального мовлення. Комп'ютерному сленгу в такій сфері вживання характерне новаторство (особливо у перекладних фільмах), зумовлене особливостями перекладу, офіційність, у порівнянні з лексикою комп'ютерного сленгу в розмовній мові, та маловживаність, для збереження

сюжету та концентрації аудиторії на праці. Лексика комп'ютерного сленгу використовується у сучасних фільмах та книгах для їх насичення комічністю, що є характерною ознакою носія сленгу — молоді.

Комп'ютерний сленг у перекладних фільмах трапляється рідко, його функція у створенні відповідного колориту, що краще передає духовний стан героя. Часто сленгові слова використовуються уже в назві фільму чи серіалу (х/ф «Нуби», х/ф «Хакер», серіал «Айтішники»). Такий прийом використовується для привернення уваги молоді, як цільової аудиторії.

Слова *падіння мережі*, *зламати сайт* є невід'ємною складовою мовлення людей певної професії (хакерів, у цьому випадку) і використовуються у фільмах для їх ідентифікації, передання атмосфери фільму. Слова *флешка*, *соцмережа* є словами модифікаційного способу творення і використовуються як ідентифікатор молоді, як основного носія сленгу. Слова *фейсбукнути*, *бложити* є новоутвореннями у фільмах (у цьому випадку х/ф «Соціальна мережа»), що з'явилися під час перекладу для позначення процесів, слів для маркування яких немає українська мова. Комп'ютерний сленг у художніх книгах має те ж саме призначення. Слова *на дроті*, *лижі*, *аська*, *ася* є застарілими, що по-перше, є ознакою швидкого процесу старіння комп'ютерного сленгу, по-друге, способом виявлення світогляду персонажа твору. Слова та словосполучення *лазити в Інтернеті*, *геймер*, *лінк*, *гуглити*, *вінда* ідентифікують персонажа твору, як носія сленгу, створюють відповідний образ у мисленні читача.

Зважаючи на цільову аудиторію, безліч ЗМК, що працюють у сферах, пов'язаних із технологіями, використовують у своєму мовленні сленгові одиниці, для зацікавлення у них певних груп людей. Кожній з цих сфер притаманний свій набір лексичних одиниць комп'ютерно сленгу, залежно від ареалу вживання.

Лексичні одиниці комп'ютерного сленгу у ЗМІ здебільшого мають іншомовне походження і не є модифікованими для зручності у розмовному мовленні. Ці слова вживаються через адаптацію соціальних мереж

неукраїнського походження серед молоді. Слова *фоловер, френд, лайк, дизлайк, ютубер, вайн, скетч, мем, юзер, хейтер* в усному мовленні нічим не відрізняються від англословних. Варто зазначити, що деякі з них окрім буквального перекладу мають ще й українські відповідники, що також використовуються у ЗМІ.

Лексичні одиниці комп'ютерного сленгу в мовленні техноблогів вирізняються близькістю до термінології, лексемами, що належать лише цій сфері. Здебільшого вони перейняті з англійської, проте до цього типу належать також лексеми асоціативного походження: *апгрейд, тіммейт, шутер, чітер, геймплей, нутроці, начинка, розтин*. Такі лексеми використовуються у техноблогах, автори яких є носіями сленгу.

Лексичні одиниці комп'ютерного сленгу в рекламі трапляються досить рідко, проте з технологічним вибухом останніх років їхня кількість зростає, що зумовлено розумінням працівників рекламних агентств важливості акцентування уваги на таких деталях. Для реклами, використання комп'ютерного сленгу є запорукою процесу привернення уваги до послуги чи товару певної групи людей. Слова: *донат, комп, камп, фотка* є часто вживаними у розмовному мовленні і хід такого роду спрямований на зближення мовлення реклами і мовлення її цільової групи.

РОЗДІЛ 2

КОНЦЕПЦІЯ СУЧАСНОГО СЛОВНИКА КОМП'ЮТЕРНОГО СЛЕНГУ

2.1. Сучасні тенденції у виданні мовних словників

Процес упорядкування словника потребує чіткого усвідомлення від упорядника необхідності та доцільності укладання довідкового видання. Для якісного виконання словника потрібно визначитись з типом видання, його джерельною базою, цільовою аудиторією, способом побудови словникової статті та інформаційним набором, який видання пропонуватиме реципієнту.

Відповідно до ДСТУ-3017-2015 довідковими називають такі видання, в яких різноманітна інформація наукового або прикладного характеру розміщена в зручному для швидкого пошуку порядку і призначена для вибіркового читання [13, с. 10]. Найважливіші вимоги до упорядкування довідкового видання — усвідомлення цільової аудиторії, достатня кількість емпіричного матеріалу, створення проекту майбутнього видання та передбачення попиту на книжковому ринку (або в Інтернет-мережі для електронних видань). Будь-яке довідкове видання повинне відповідати певним потребам реципієнтів, тобто структура видання, зміст, спосіб подання інформації, одиниці поданої інформації мають задовольняти основні вимоги потенційних користувачів довідковими виданнями.

Словник — довідкове видання, що містить впорядкований перелік мовних одиниць (слів, словосполучень, фраз, термінів, імен, знаків), забезпечених довідковими даними [20, с. 144]. Найважливішими функціями, які виконують словники, є інформативна, нормативна, історична та правописна. Подільною одиницею словника є словникова стаття, яка містить слово і його пояснення. Визначити обсяг, принцип укладання та кількість словникових статей можна завдяки правильній попередній редакційно-видавничій підготовці.

Сидні І. Лендау у праці «Словники: мистецтво та ремесло лексикографії» пише про новий, другий етап для лексикографії, що пов'язаний із виникненням

та функціонуванням комп'ютерних технологій. Хоча автор й говорив про це ще наприкінці ХХ ст, його висновки актуальні й сьогодні. Найперспективнішим джерелом для укладання словника у ті часи були електронні збірки природної мови, так звані «корпуси». Цікавим є те, що хоча цей термін зараз майже не використовується, аналогом «корпусу», джерелом живої мови стали форуми та чати, звідки і черпають інформацію лексикографи для укладання словників соціальних діалектів. Автор пише, що вся робота над упорядкуванням піднялась на новий рівень: перед упорядником, завдяки ПК, завжди є джерельна база і макет видання, у який можна поступово вносити інформацію.

Посилаючись на роботу Мелкіла, Сидні І. Лендау наводить принцип типологізації словників та інших мовних довідників, який різносторонньо окреслює процес лексикографії: «Словники можна розрізнити за діапазоном, перспективою та поданням» [23, с. 22]. Відповідно кожне із цих понять містить у собі певну рису словника: міру охоплення описаної у ньому лексики, мету укладача при створенні видання та спосіб викладення матеріалу відповідно.

Перед початком роботи над упорядкуванням словника потрібно з'ясувати декілька найважливіших аспектів редакторської підготовки: визначення ступеня новизни інформації, пошук джерел для зібрання емпіричних матеріалів, макет словникової статті та ін. Укладання словника потребує достеменного знання теоретичної лексикографії. Теоретична лексикографія охоплює такі аспекти як: розроблення загальної типології словників, зокрема макроструктури словника (відбір лексики, принципи розташування слів і словникових статей тощо); розробка мікроструктури словника, тобто окремої словникової статті (класифікація понять, типи словникових понять, типи мовних зображень, система маркувань тощо) [1, с. 43].

За способом розміщення та функціонування словники поділяються на електронні та друковані. Класифікувати електронні видання можна за кількома ознаками. Найбільш суттєвими з них є такі:

- періодичність видання;
- цільова аудиторія;
- тип видання;

- спосіб розповсюдження;
- формат видання.

Цільова аудиторія продукції або ж коло споживачів електронних видань досить широка й різноманітна. До них належать ті, що використовують електронні видання для навчання, професіонали, що використовують довідкові та іншого роду посібники для своєї спеціальності тощо. Ці видання розповсюджуються переважно на компакт-дисках і розраховані на мультимедійний комп'ютер [2, с. 18].

На сучасному етапі в мережі функціонують чимало порталів, на яких розміщено мовні словники. Одним з найпопулярніших є український лінгвістичний портал «Словники України» [33] та портал «З незамулених джерел» [17], що дозволяють користувачеві зайти потрібне визначення за різними словниками одразу. Серед електронних словників сленгової лексики варто назвати портал «Мислово» [28]. Електронні словники набагато зручніші для користування, у порівнянні з друкованими: їхніми перевагами є швидкість пошуку, різноманіття інформації та широка можливість доступу.

Щодо друкованих видань, то, як засвідчують дані статистичних збірників «Друк України» за останні 5 років (2012–2016), кількість назв довідкових видань щороку зменшується (від 705 у 2012 році до 370 у 2016 році), відповідно зменшується й загальний наклад (від 1621 тис. прим. до 624,3 тис. прим. відповідно). Проте, на противагу зменшенню кількості друкованих видань спостерігається зростання кількості електронних словників. Словників сленгу, жаргону чи аргю у електронному варіанті зараз налічується близько десяти, проте у жодному комп'ютерний сленг не функціонує самодостатньо. Звичайно, у словниках молодіжного сленгу трапляються певні лексеми, які можна назвати характерними обом видам сленгу, проте рівень словотвору комп'ютерного сленгу є значно вищим, а інформація оновлюється рідко, що стимулює створення незалежного від загального сленгу «Словника сучасного комп'ютерного сленгу».

Звичайно, комп'ютерний сленг є соціальним діалектом не лише української мови. Хоча в Україні словників комп'ютерного сленгу немає, у

Росії чи США такі довідкові видання функціонують. Зважаючи на їхню цільову аудиторію, найвідоміші із цих видань є електронними та функціонують у Мережі. Для ідентифікації окремих сленгізмів, які трапляються як в українській, так і у інших мовах, ми зверталися також до «Словника молодіжного сленгу» («Словаря молодіжного сленга») [30], який не обмежений лише комп'ютерним сленгом, але містить у собі інформацію щодо більшості лексем, які йому належать, у спеціальному підрозділі із назвою «Комп'ютерний сленг». Аналогічно влаштоване й американське електронне видання «Електронний словник сленгу» («The online slang dictionary») [46].

Наш проект «Словника сучасного комп'ютерного сленгу» є одним із пріоритетних, адже українських словників комп'ютерного сленгу досі не укладено, а кількість користувачів комп'ютерних технологій у побуті, для роботи чи для розваги постійно зростає і будь-який зв'язок з ПК потребує знання сленгу, розуміння його лексики та синтаксису для розуміння інформації та зручності спілкування. Комп'ютерний сленг активно функціонує не лише в розмовному мовленні, а й художній літературі, публіцистиці, культурно-освітньому середовищі, навіть в наукових публікаціях.

Характерною ознакою сленгу є його нівеляція, що доводить потребу в фіксації живої мови сучасного етапу. Вважаємо, що словник комп'ютерного сленгу, словникові статті якого пояснюють етимологію слова, його лексичне значення та надають приклади з літератури, стане безцінним джерелом для перекладу та редакторської підготовки видань у майбутньому.

2.2. Аналіз способів творення лексики словника комп'ютерного сленгу

Серед усієї лексики комп'ютерного сленгу, яку зібрано у процесі наукового дослідження, значна частина слів утворена саме способом їхньої модифікації. Методу модифікації закінчення приналежна більша частина усієї лексики сленгу, утвореного методом чистої модифікації, та комп'ютерного сленгу зокрема. Найхарактернішими при утворенні є низка суфіксів із глухими приголосними: «к», «х», «ш» тощо. Ймовірно саме вони є причиною

емоційного забарвлення сленгу, завдяки своїй різкості, «крикливості» та нестандартності для мови. Ще однією схожою ознакою є обірвані та закриті склади у закінченнях слів. Спосіб модифікації закінчення також можна класифікувати за певними ознаками. Наприклад, значна частина лексики утворена усіченням усіх складів окрім першого та додаванням згаданих вище суфіксів (*сервак, трансa тощо*), проте трапляються і такі лексеми, суфікси яких місять дзвінкі приголосні (*прога, музон*). Таку модифікацію можна пояснити розташуванням, у більшості, на початку слова його кореня, що дозволяє скоротити його, не втративши при цьому змісту. Це підтверджує і факт, що іноді усічення охоплює не все слово, окрім першого складу, а лише ту частину, що розміщена після кореня, навіть якщо перед ним є префікс (*озвучка*). Близькими в утворенні до такого способу модифікації є й словосполучення, які для зручності у мовленні зазнали видозміни у першому слові зі сполуки із повним відкиданням наступних, при цьому не втративши первинного змісту (ліцензійна версія — *ліцуха*, обліковий запис — *обліковка* тощо). Існує і протилежний процес, де змін зазнає друга частина словосполучення (кількість заряду — *зарядка*). Єдиною відмінністю є те, що суфікс додано замість нульового закінчення. Окремо варто згадати про слова, утворені ненайтиповішими способами: наприклад слово *інфа* замість додавання суфіксів зазнало лише приєднання закінчення, що імовірно спричинене наявністю глухого приголосного в самій частині кореня у першому складі слова, сленгізм *відос* не втратив складів проте зазнав модифікації кореня, що зробило його схожим із рештою слів, які зазнали впливу тенденції закритих складів у закінченні. Також серед лексики комп'ютерного сленгу трапляються слова із зменшувально-пестливими суфіксами («очк», наприклад), які додаються для комічного ефекту в мовленні та притаманні, у більшості, жаргону, а не сленгу (*обліковочка*).

Другим за кількістю лексичних одиниць у своєму наборі є метод модифікації за допомогою усічення закінчення. Схожим з методом модифікації закінчення його визначає й тенденція усічення саме тієї частини слова, яка розміщена до кореня, яка, щоправда, не є такою поширеною (*комент*).

Набагато частіше усічення охоплює усі склади слова, окрім першого (*zig, meg, комп*), або після другого (*ава, адмін, ігнор*), якщо перший склад починається з голосної літери, що унеможлиблює усічення усіх інших літер через втрату змісту слова. У лексемах, написання яких потребує знаку дефіс, часто відкидається все, що після нього (бета-версія — *бета*), а у словосполученнях усічення зазнає лише перше слово, із повним відкиданням другого, як і у варіанті з модифікацією закінчень: (приватний простір — *приват*, віртуальний секс — *вїрт*). Цікавим є усічення слів англomовного походження, проте адаптованих у літературну українську мову. Наприклад, у словах ноутбук та смартфон, особливістю яких є зіставлення двох окремих слів у мові, із якої вони походять (*note* — записник та *book* — книга, *smart* — розумний та *phone* — телефон), усічення, притаманне комп'ютерному сленгу української мови, стосується лише другої частини слова. Також деяким зі слів, утворених методом усічення, характерною є здатність утворювати дієслова, які також є сленговими (коментар — прокоментувати, *комент* — *коментнути*). Типовою ознакою для більшості лексем, утворених саме цим методом, є коротка форма, що іноді стає причиною втрати змісту, та закриті склади. Спосіб усічення закінчення є, мабуть, єдиним зі способів модифікації, у якому потреба в емоційному забарвленні слова не є фундаментальною при утворенні.

Методи зіставлення та стягнення набагато рідше є твірними для лексики комп'ютерного сленгу проте також трапляються у ній. Метод зіставлення передбачає синтез двох слів зі словосполучення у одне. Метод стягнення ж схожий з методом усічення — середина слова відкидається, часто залишаючи при цьому один склад із початку та один із кінця (*Інет*). Для методу зіставлення можна виділити два типи утворення слів: у тих словах, які пишуться через дефіс до першого приєднується перший склад другого (веб-камера — *вебка*, флеш-карта — *флешка*), а у тих, які окремо — до другого додається перший склад першого слова (соціальна мережа — *соцмережа*).

Повна модифікація як спосіб утворення сленгізмів зазвичай трапляється спільно з іншими способами творення: запозиченням іншомовних слів, асоціативним способом творення чи творення способом співзвучності. Під

поняттям повної модифікації вважається повна видозміна слова, тобто переставлення місцями літер і утворення зовсім нової лексеми, або ж префіксально-суфіксальний спосіб творення слів від кореня. Для чистої модифікації, у комп'ютерному слензі таких лексем небагато: серед повністю видозмінених можна визначити слово *глюк* утворене від «галюцинація», якому, до того ж, характерним є утворення дієслів: *глючити*, *заглючити*. Утвореним префіксально є слово *задрот*, корінь якого лежить у дієслові неозначеної форми «дрочити», тобто часто повторювати якусь дію. У змішаному способі творення сленгізмів цей спосіб відіграватиме значну роль у виникненні сленгових дієслів.

Найбільшу роль у визначенні комп'ютерного сленгу відіграють слова асоціативного способу творення та творення способом співзвучності. Їхня присутність у загальноживаній лексиці урізноманітнює її, свідчить про багатство мови та її образність. Це доводить як те, що термін «сленг» не має негативного забарвлення у мовному контексті, так і те, що розвиток мови не припиняється у цьому етапі, а продовжується, про що детальніше описано у підрозділі про зв'язок сленгу з літературною мовою. Найчастіше сленгові одиниці згаданих вище способів творення трапляються в розмовному мовленні, що помітно під час аналізу продуктів відеоблогінгу та летсплеінгу. Використання таких лексем часто є найважливішим чинником привернення уваги аудиторії до контенту, що побутує у електронних порталах цього напрямку. Такі слова чи словосполучення завдають потужного емоційного впливу реципієнту, зацікавлюють метафоричністю та образністю.

Оскільки сленгу характерний процес словотворення, не дивним є той факт, що його лексика у певній мірі складається з прямих або модифікованих неологізмів. Англізація має такий ж значний вплив на українську мову як і росіянізація, тому найбільша частина усієї лексики комп'ютерного сленгу, як лише іншомовного так і змішаного типів творення, належить англіцизмам. Вони ввійшли в українську мову разом з англomовним контентом: іграми, фільмами, соціальними мережами та форумами, які, відповідно до технічного прогресу, завжди з'являлись в Україні з Західної Європи та країн Північної та

Південної Америки, де англійська мова є обов'язковою при створенні апаратного чи програмного забезпечення.

Англіцизми ж, на відміну від попередніх запозичених слів, вирізняються приналежністю до усього, що пов'язане із комп'ютерними технологіями. Летсплеєри, постійно поповнюють словниковий запас лексемами, які позначають рутинні дії у грі, проте, через відсутність перекладу українською, постійно повторюються мовою виробника. Так український комп'ютерний сленг запозичив слова: апгрейд і утворені від нього дієслова *апгрейдити*, *запгрейдити*, *баф* — *бафати*, *бафнути*, *геймер* — *геймити*, *геймплей*, *дефолт*, *донат*, *каст* — *кастувати*, *крафт* — *крафтити*, *скрафтити*, *лаг* — *лагати*, *залагати*, *лут* — *лутати*, *залутати*, *мембер*, *нуб* — *нубити*, *респаун* — *респаунитись*, *зареспаунитись*, *скіл*, *скрімер*, *стілер*, *Стім*, *тіммейт*, *тімплей*, *чітер* тощо. Багато із цих лексем використовуються лише для позначення функцій певної гри, що робить їх вживання обмеженими для усіх носіїв комп'ютерного сленгу (*флагман* — Tanki Online, *стілер*, *тімплей*, *баф* — DotA тощо). Такі слова як *каст*, *крафт* утворилися користувачами однієї гри, а пізніше перейнялись користувачами інших, навіть якщо значення цих слів частково відрізнялось. Інша група складається з понять, які стосуються спілкування у соціальних мережах, чатах та форумах: *фоловер* — *фоловерити*, *френд* — *френдити*, *зафрендити*, *бан* — *банити*, *забанити*, *волюм*, *дизлайк* — *дизлайкати*, *задизлайкати*, *продизлайкати*, *інстасторіз*, *лайк*, *лайкати*, *лайкнути*, *пролайкати*, *лінк*, *мем*. Усі вони стосуються понять, українські відповідники яких були затвердженими значно пізніше аніж самі поняття, тому українському користувачеві часто можуть здаватися незрозумілими та незручними для мовлення. Найчастіше ці лексеми вживаються засобами масової інформації та у художніх перекладних фільмах. Відеоблогери, особливо користувачі електронного порталу YouTube, у своєму мовленні вживають сленгізми: *донат* — *вдонатити*, *донатити*, *клікбейт*, *прев'ю*, *ютубер*, *хейтер* тощо. Така тенденція перейнялась українськими користувачами цього порталу від користувачів англійської Мережі, де портал був створений та отримав найбільшої популярності. Для позначення понять

апаратного та програмного забезпечення ІТ-спеціалісти використовують англіцизми *енл, віста, ворд* які є назвами первинно англомовних програм.

Усі ці слова перейняті з англійської, російської та голландської мов у своєму іншомовному звучанні. Сленговими вони стали завдяки граматичній модифікації — написанню англомовних слів кириличними літерами. Через незручність для вимови, у більшості, запозичена лексика комп'ютерного сленгу використовується у писемному мовленні користувачів форумів та чатів, хоча значна частина відповідає мовленню відеоблогерів та летсплеєрів.

Як уже зазначено вище, багатьом сленгізмам іншомовного походження притаманно утворювати нові сленгізми — дієслова з англійським коренем та українськими закінченнями чи префіксами: 1) утворення від самого сленгового слова (*фоловер — фоловерити*); 2) утворення від слова, якого немає ні у літературному, ні у сленговому мовленні української мови, проте присутнє у мовному запасі англійської мови (*геймер — гейм (гра) — геймити*). Іноді, у разі потреби, для створення дієслів доконаного виду додаються префікси «з», «с» або «за» (*скрафтити, зафрендити*). Окрім дієслів деякі іменники також виробили властивість переходу в збірні іменники (*чітер — чітерство, летсплей — летсплеїнг*).

Під час укладання словника україномовного комп'ютерного сленгу варто одразу визначити чи слова, які є власними назвами та перейшли в українську мову, зберігши фонетичну транскрипцію, варто вважати сленговими одиницями. Для прикладу розглянемо назву браузера «Google» та назву операційної системи «Vista». Схиляємося до думки, що їхнє відтворення в українській мові вважатиметься сленговим у двох випадках, адже будь-яка граматична модифікація апріорі є чинником творення сленгу. Ще одним аргументом цьому твердженню є не зовсім правильна фонетична форма, у якій вживаються деякі слова, наприклад, назва браузера вимовляється через звичні пострадянській країні літери «г» замість потрібних «ґ».

Отже, усі сленгові одиниці, які утворились від власних назв, можна розподілити за такими групами:

- 1) назви пошукових систем, антивірусів та програмного забезпечення (*Ворд, Касперський, Гугл, Мозілла, Поінт* тощо);
- 2) назви соціальних мереж, чатів, форумів та електронних порталів (*Стім, Ютуб (Ютюб), Фейсбук, Твіттер* тощо);
- 3) назви операційних систем (*Віста, Віндоуз (Віндовз, Вінда, Мак)*);
- 4) назви відеоігор (*Дотка, Контра, Халфа, КаЕс, Танки* тощо);
- 5) назви компаній-виробників комп'ютерної техніки (*Яблуко, Епл, Ліжі, Самсунг, Престіжіо* тощо).

Ще одним характерним для сленгу явищем є утворення різного роду відповідників до уже наявних сленгових одиниць. Сленгові відповідники поділяються на: фонетичні (*баян — боян, білд — билд, відуха — відюха, віндоуз — віндоус, віндовс, геймер — теймер, двіжок — движок, респаун — респавн, хз — хезе*); фонетично-граматичні: (*баян — бойан*); граматичні (*баян — байан, ссилка — силка*); відповідники інших типів творення (*лайк — луїза, лук, лукос, лайкос, мем — мемчик, мема, мемасик, мемос, хз — хезешкі*).

Комп'ютерному сленгу як соціальному діалекту також властивою є здатність до творення фразеологізмів та сталих виразів. Під час аналізу джерел вживання сленгу таких лінгвоодиниць було виявлено небагато, проте перспектива подальшого дослідження дозволяє створити приблизний макет сталого виразу, що належить комп'ютерному сленгу, та визначити найпоширеніший спосіб його утворення.

Спершу розглянемо словосполучку, яка є фразеологізмом — *екран смерті*. Це поняття первинно стосувалось усіх критичних помилок операційної системи «Windows», а пізніше стало звичним для вживання щодо усіх помилок з програмним забезпеченням комп'ютера. Також ця сполучка вживається для позначення пошкодження операційної системи вірусами. До сталих висловів зараховуємо *дабл кіл, ламповий стрім, розмита картинка, фейковий сайт та призовий пул*. Розглянемо спосіб творення сталого вислову на прикладі словосполучення «ламповий стрім». Утворився вираз через тенденцію ведення прямої трансляції у домівці летсплеєра при світлі настільної лампи. Наступним етапом творення було проведення асоціації між будь-якою трансляцією у

домашньому затишку зі згаданим вище «ламповим стрімом». Це стало поштовхом до утворення нових сталих вислови: дівчата-«стрімери» отримали назву лампові няші. Отже, будь-яка з цих сполук має шаровий спосіб утворення та проходить кілька етапів до того, як користувачі Мережі формують із неї сталий вислів, що є звичним для вживання серед носіїв сленгу.

Також багатий комп'ютерний сленг на аббревіатури, які використовуються для спрощення писемного мовлення: 1) скорочення назв відеоігор: (*кс, гта*); 2) скорочення назв програм та соціальних мереж: (*жж, фб*); 3) позначення певних ігрових команд та функцій: *пг, хп*; 4) аббревіатури для спрощення спілкування у чатах, форумах: *пт, лс, чс, спс, хз, мб, імхо*.

2.3. Особливості упорядкування словника сучасного комп'ютерного сленгу

Пропонований «Словник сучасного комп'ютерного сленгу» створено з метою зібрати й упорядкувати лексику комп'ютерного сленгу, пояснити значення лексичних одиниць, а також простежити способи їхнього утворення. У «Словнику» можна натрапити на лексеми, які уже пройшли через кілька етапів творення, а отже, через певний проміжок часу, з допомогою цього словника виникне можливість визначити основні тенденції сленготворення у тодішньому етапі розвитку, оскільки спроби такого аналізу вже описані у цій роботі.

Словник упорядковано так, щоб реципієнт мав змогу отримати найповнішу інформацію про цей сленгізм. Із словникової статті можна довідатись таку інформацію про лексему чи синтаксичну одиницю:

- 1) правильна граматична форма сленгової одиниці;
- 2) слова, що утворились від сленгової одиниці у процесі словотвору;
- 3) спосіб утворення сленгової одиниці;
- 4) пояснення сленгової одиниці;
- 5) приклад вживання сленгової одиниці у тексті;
- 6) джерело знаходження сленгової одиниці;

7) приналежність сленгової одиниці до певної групи сленгу або її зв'язок із іншими сленгізмами.

Розглянемо особливості кожного з цих пунктів: на основі знайдених, під час огляду джерел, сленгових одиниць, у словнику вони відтворені у тій же граматичній формі, що і у писемних джерелах. Слова, які рідко функціонують у писемному мовленні, відтворювались у своїй фонетичній формі. До словника увійшли лише ті сленгізми, які повторюються у мовленні досить часто та не є авторськими неологізмами; переважно лексичні одиниці у словнику подано у іменниковій формі, проте іноді трапляються винятки, коли слово немає іменникової форми, вона не вживається в українській мові або не є сленговою. Тоді слово записано у тій формі, яка відповідає завданню словника. Якщо слово у іменниковій формі має властивість утворювати дієслова — відповідні закінчення додано біля основного слова через кому, виділено жирним шрифтом та позначено дефісом перед ними. Якщо дієслова відповідно мають властивість утворювати форми ступенів порівняння або ж створювати інші модифікації, то використовуються ті ж дії, за винятком того, що дефіс ставиться після префіксу, а суфікс виділено дефісами з обох сторін; для розуміння походження слова, наступною інформацією у словниковій статті є етимологічний коментар. Його подано у вигляді скорочень понять, що маркують тип творення, виділених курсивом. Усього існує п'ять видів творення сленгізмів. Для маркування сленгізмів іншомовного типу творення використовуються маркування *іншомовн.* та у дужках подається така інформація: мова, яка є твірною для сленгізму та прямий його переклад українською. У «Словнику» подано слова, перейняті з трьох мов: англійської, російської та голландської. Слово, утворене асоціативним способом творення чи творення способом співзвучності, марковане скороченням *асоц.* або ж *співзв.* відповідно та його етимологію розкрито у дужках порівнянням сленгового поняття та поняття, із яким воно найближче асоціюється чи співзвучне. Слова модифікаційного способу творення марковані відповідно до способу модифікації: модифікація закінчення — *мод.1*, усічення закінчення — *мод.2*, зіставлення — *мод.3*, стягнення — *мод.4*, повна модифікація — *мод.5*, усічення початку — *мод.6*. У

дужках подано спосіб модифікації та слово, яке пізніше зазнало видозміни цією модифікацією. Останній спосіб творення — змішаний. Залежно від кількості етапів творення слова таких скорочень може бути декілька, усі вони названі через кому в зворотному порядку творення сленгізму: тобто перше скорочення позначає останню модифікацію, якої зазнало слово. Пояснення надане лише для того скорочення, яке позначає фінальну стадію формування сленгізму; пояснення сленгової одиниці взято з вільного доступу в мережі (якщо таке визначення існує та повністю відповідає сленгізму) або ж подано авторське формулювання упорядника. Іноді, якщо слово має літературний відповідник, використовуються спосіб пояснення через «те ж саме що». Якщо у словнику трапляється кілька слів із однаковими значеннями — словникова стаття відсилає користувача до того з варіантів слова, яке є першим за алфавітом та споживач має змогу віднайти його пояснення уже в словниковій статті цього слова; наступним елементом словникової статті є приклад з джерел побутування сленгу, зазначених у попередньому розділі. У випадках, коли слово побутує лише у розмовному мовленні, приклад подано саме з нього (автором прикладу є упорядник). Приклади, у більшості, підібрано за характеристиками, із якими читач може й без пояснення зрозуміти значення невідомого йому сленгізму. Приклад виділено курсивом; одразу після прикладу, у дужках зазначено джерело, звідки цей приклад взято. У більшості це назви форумів, соціальних мереж, блогів, електронних та інформаційних порталів чи імена авторів або режисерів фільмів та книг. Якщо ж форум чи блог (що трапляється часто) не має назви, використовується маркування «із форуму» або ж «із блогу». Приклади упорядника марковано як «розм. мовлення»; за допомогою умовних позначень, зазначених у передмові «Словника», із словникової статті також можна дізнатись про особливості деяких лексем чи синтаксичних одиниць. Відповідним позначенням марковано словосполучення що для комп'ютерного сленгу є стійкими. Також використовується два інші види позначень: для слів як є тотожними у своєму значенні та слів, які у значенні є схожими. Після таких позначень перелічено слова, які цим позначенням відповідають. Окрім цієї інформації, зі словникової статті можна

довідатись правильність вимови слова. Оскільки сленговим лексемам характерно мати кілька різних фонетичних варіантів, деякі з зазначених у словнику позначені двома або більше наголосами.

Оскільки огляд інформації про потреби у електронних та друкованих довідкових виданнях показав перевагу населення України щодо видань першого типу, для «Словника сучасного комп'ютерного сленгу» також є перспектива функціонування у вільному доступі у Мережі. Для цього варто розглядати два варіанти його будови: у першому випадку словник можна завантажити з сайту «Словники України» у PDF-форматі, де словник розміщуватиметься поряд зі словниками соціальних діалектів. Також словник може функціонувати на власному сайті, створеному за прикладом електронного видання Словника української мови, тобто «СУМ-20». Проте оскільки усі лексеми уже зафіксовані у файлі MS Word, етап зі скануванням та розпізнаванням тексту з друкованого варіанту, його корекцією, можна пропустити. Замість цього виникає потреба у перетворенні файлу спершу до RTF-формату, а далі до HTML-формату за допомогою системи кодування Unicode засобами текстового редактора MS Word [31].

Із удосконаленням синтезу та розпізнавання мовлення електронна версія «Словника сучасного комп'ютерного сленгу» може містити функцію правильної вимови сленгізму та його перекладу на інші мови. Важливою для такого словника була б можливість швидкого переходу між лексемами та зручного пошуку інформації завдяки гіперпосиланням та тематичним розподілам. Ще однією особливістю електронної версії є безкоштовний доступ до неї, що робить її популярнішою ніж друковане видання, яке обмежене накладом та ціною. Електронний словник ж може функціонувати завдяки рекламі.

Оригінал-макет пропонованого словника подано в додатках до роботи.

ВИСНОВКИ

Зібрані матеріали містять інформацію про найважливіші та найсуттєвіші попередні дослідження комп'ютерного сленгу, як окремої ділянки мовознавства. За доволі недовгий відрізок часу цю тему неодноразово порушували дослідники соціальних діалектів і сьогодні існує уже декілька різних способів класифікації комп'ютерного сленгу, що запропоновані у різних мовознавців. Проаналізувавши ринок літератури ми виявили потребу в функціонуванні укладеного словника: він стане безцінним джерелом для користувачів ПК, перекладачів, редакторів та навіть читачів художньої літератури, адже потреба у поясненні незрозумілих лексем, звичних сучасному суспільству, виникне уже через декілька років. На основі аналізованих джерел створено макет власної словникової статті, що є максимально зручною для реципієнта.

Дослідження довело, що етимологія є одним з визначних чинників використання певних лексем у певній сфері. Слова іншомовного походження, приналежні комп'ютерному сленгу, здебільшого використовуються у ЗМК, рекламі, тобто у сфері вживання публіцистичного стилю мови, слова асоціативного способу творення найбільш тяжіють до мовлення летсплеїнгу та розмовного писемного мовлення, а слова модифікаційного способу творення найчастіше трапляються в усному розмовному мовленні. Лексеми комп'ютерного сленгу модифікаційного способу творення у більшості сформувались завдяки методу усічення закінчення та додавання до основи слова відповідних, для зручності функціонування розмовної мови, суфіксів та закінчень, тобто утворення напівкальки. Рідше слова утворюються способом зіставлення. Слова, які наявні у схожих сферах вживання, часто об'єднуються за певними ознаками. Слова, що стосуються апаратного забезпечення комп'ютера утворені способом модифікації або асоціювання, слова, що стосуються ігрового процесу — методом співзвучності.

У підсумку роботи укладено «Словник сучасного комп'ютерного сленгу», що вміщує близько 300 лексем, що функціонують у сучасному мовленні. Для

комп'ютерного сленгу в цілому, ці цифри є далеко не повними, адже сленгові одиниці не лише постійно утворюються, змінюються та архаїзуються, а ще й характерні своїми відмінностями, залежно від їхнього функціонування у різних регіонах.

Пропонована концепція «Словника сучасного комп'ютерного сленгу» подає інформацію про етимологію, ареал вживання, лексичне значення лексичної чи синтаксичної одиниці комп'ютерного сленгу.

У словнику зібрано сучасну лексику притаманну комп'ютерному сленгу різнотипного соціального походження. Словник розкриває значення слова, подає приклад його вживання на основі матеріалів, зібраних під час дослідження функціонування комп'ютерного сленгу в різних стилях, надає короткий етимологічний коментар. За джерельну базу словника правили тексти художньої літератури, засобів масової інформації, мовлення у форумах, чатах, мовлення художніх перекладних фільмів та розмовне мовлення, що віддзеркалюють особливості українського сленговживання на сучасному етапі його розвитку (2010–2018 рр). Пояснення лексемам та синтаксичним сполукам взято з вільного доступу у Мережі, за поясненням носіїв сленгу або запропоновано автором. Словник створено для широкого кола користувачів: філологів, перекладачів, редакторів, дослідників комп'ютерного сленгу та його носіїв.

Матеріали, зібрані у словнику, мають перспективу оновлення та доповнення. За словником, на основі поданих прикладів, можна визначити закономірність вживання сленгу в кожному зі стилів мовлення, де він функціонує. У словнику подано слова, що можна типологізувати і за іншими чинниками: приналежністю до апаратного забезпечення, комунікації в соціальних мережах, розмовному мовленню у чатах, форумах, ігровому процесу, мовленню ютуберів тощо.

Словник укладено відповідно до сучасних тенденцій укладання словників такого типу, що функціонують в друкованому та електронному форматах. Словник є лише проектом такого типу видання, який можна доповнювати й опублікувати, зокрема залучивши й інших авторів до роботи над проектом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамов Е. Б., Кричевский В. Г. Оформление справочных изданий. Москва : Книга, 1981. 110 с.
2. Антонова С. Г., Васильев В. И., Жарков И. А. и др. Редакторская подготовка изданий : учебник. Москва : Логос, 2004. 495 с. (Новая универсальная библиотека).
3. Ахманова О. Словарь лингвистических терминов. 2-е изд., стер. Москва : Едиториал УРСС, 2004. 571 с.
4. Балабін В. В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу : монографія. Київ : Логос, 2002. 315 с.
5. Близнюк І. Структурно-семантична характеристика українського жаргону. Суми : ХНУВС, 2011. 2 с.
6. Великий тлумачний словник. Сучасна українська мова від А до Я. упоряд. А. Загнітко. Донецьк: Вид. «Бао», 2008. 704 с.
7. Вуль В. А. Электронные издания : учебник. Москва Санкт-Петербург : Изд-во «Петербургский институт печати», 2001. 308 с.
8. Горбач О. Арго в Україні. Львів, 2006. 686 с.
9. Друк України (2014) : стат. зб. / уклад. С. Буряк. Київ : Кн. палата України, 2015. 136 с.
10. Друк України (2015) : стат. зб. / уклад. С. Буряк. Київ : Кн. палата України, 2016. 124 с.
11. Друк України (2016) : стат. зб. / уклад. С. Буряк. Київ : Кн. палата України, 2017. 100 с.
12. Друк України (2016): стат. зб. / уклад. С. Буряк. Київ : Кн. палата України, 2014. 148 с.
13. ДСТУ 3017–2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення : вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 44 с.
14. Дубічинський В. В. Українська лексикографія: Історія, сучасність та комп'ютерні технології : навч. посіб. Харків, 2004. 164 с.
15. Електронний словник «АВВУУ Lingvo». URL: <http://www.lingvo.ua/uk>.

16. Енциклопедія українознавства. Київ : Молоде Життя, НТШ, 1993. 806 с.
17. З незамулених джерел. URL:https://r2u.org.ua/main/about_search
18. Заремблук Ю.В. Англiцизми в українській мові // Наука. Освіта. Молодь. URL: http://library.udpu.org.ua/library_files/stud_konferenzia/2016_1/59.pdf
19. Ірклій Є. Іншомовний молодіжний сленг: історія і сучасність // Дивослово. 2012. № 12. С. 32–38.
20. Клименко Н., Пономарів О., Савенко А. Українсько-новогрецький словник : 40 000 сл. Київ : Укр. енцикл., 2008. 532 с.
21. Короткий словник молодіжних сленгізмів. URL: [https://sites.google.com/site/leksikologiafrazeolog\[ia\]/korotkij-slovník-molodiznih-slengizmiv-1](https://sites.google.com/site/leksikologiafrazeolog[ia]/korotkij-slovník-molodiznih-slengizmiv-1)
22. Кучеренкова Н. Актуальність укладання словника сучасного молодіжного сленгу. URL: <http://rexthtyrjdf27.blogspot.com/2014/03/blog-post.html>
23. Лендау Сидні І. Словники: мистецтво та ремесло лексикографії / пер. з англ. Київ : К.І.С., 2012. 480 с.
24. Лингвистический энциклопедический словарь / уряд. В. Ярцева. Москва : Советская энциклопедия, 1990. 688 с.
25. Лінгвістичний портал «MOVA info». URL: <http://www.mova.info>.
26. Медвідь О. Комп'ютерний сленг // Вісник СумДУ. 2005. № 6. С. 50–56.
27. Мильчин А. Э. Методика редактирования текста. Москва : Логос, 2010. 524 с.
28. Мислово [Електронний ресурс]. URL: <http://myslovo.com/>
29. Руденко М. Лінгвоісторіографічний аспект дослідження аргю, жаргону та сленгу // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія. 2014. С. 178–182.
30. Словарь молодёжного сленга. URL: <http://teenslang.su/>
31. Словник української мови : в 20 т. / НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд. Київ : Наукова думка, 2010.
32. Словник сучасного українського сленгу / уряд. Т. Кондратюк. Харків : Фоліо, 2006. 340 с.
33. Словники України on-line. URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>

34. Справочные издания : специф. особенности и требования / Э. В. Гольцева, А. А. Александрова, Г. Р. Дрюбин [и др.] ; Всесоюз. кн. палата. Москва : Книга, 1982. 182 с. (От рукописи – к книге).
35. Ставицька Л. Українська мова без табу. Київ : Критика, 2008. 456 с.
36. Ставицька Л. Український жаргон. Словник: Містить близько 4070 слів і понад 700 стійких словосполучень. Київ: Критика, 2005. 496 с.
37. Тимошик М. Книга для автора, редактора, видавця : практич. посіб. Київ : Наша культура і наука, 2010. 560 с.
38. Українська мова : енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2000. 752 с.
39. Федорович Х. Особливості комп'ютерного сленгу в національному університеті «Острозька Академія» // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2012. № 5. 6 с.
40. Черниш Н. Основи культури видання : навч.-метод. посіб. Львів : Українська академія друкарства, 2013. 144 с.
41. Шевченко В. Е. Художньо-технічне редагування : тексти лекцій. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. 254 с.
42. Шульжук Н. Сленг як нелітературний пласт сучасної української лексики // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Філологічна. 2011. С. 102–112.
43. Щур І. Особливості українського комп'ютерного жаргону // Рідна школа. Київ, 2001. № 3. С. 10–17.
44. Щур І. І. Українськомовний комп'ютерний сленг: формування і функціонування : автореф. дис. ... канд. філол. наук за спеціальністю 10.02.01 — українська мова. Київ, 2006. 20 с.
45. Ярошук Л. Комп'ютерний сленг як форма молодіжного спілкування // Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики. 2012. № 1. С. 156–164.
46. The online slang dictionary. URL: <http://onlineslangdictionary.com/>

АНОТАЦІЯ

Дослідження присвячено вивченню поняття комп'ютерного сленгу в сучасному мовознавстві та укладанню словника сучасного комп'ютерного. Проаналізовано способи творення комп'ютерного сленгу та особливості функціонування його в різних стилях української мови. Розглянуто сучасні тенденції у виданні мовних словників. Укладено словник комп'ютерного сленгу, який містить понад 300 лексем, стійких словосполучень та аббревіатур. Роботу супроводжує оригінал-макет словника комп'ютерного сленгу.

Ключові слова: сленг, комп'ютерний сленг, запозичення, модифікація, словотвір, тенденції, лексема, словник, довідкове видання.